

Prezentacja składników wyniku całościowego w kapitale własnym – praktyka sprawozdawcza spółek giełdowych w Polsce i w Niemczech

Jacek Gad*

Streszczenie: *Cel* – Celem artykułu jest identyfikacja składników kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są pozycje pozostałego wyniku całościowego w spółkach należących do indeksów WIG 30 i DAX.

Metodologia badania – Treści prezentowane w artykule zostały opracowane na podstawie analizy informacji ujawnianych w sprawozdaniach finansowych przez spółki giełdowe w Polsce i w Niemczech. W ramach procesu badawczego dokonano również studiów literatury krajowej i zagranicznej.

Wynik – Wyniki badania wskazują, że występują istotne różnice dotyczące prezentacji pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego. W przypadku badanych spółek polskich dominowały pozycje „szczegółowe”, natomiast w przypadku badanych spółek niemieckich dominowały pozycje „zbiorcze”.

Oryginalność/wartość – Studia literaturowe pozwalają stwierdzić, że nie były dotychczas realizowane badania porównawcze dotyczące prezentacji pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego w Polsce i w Niemczech.

Słowa kluczowe: wynik całościowy, kapitał własny, rynek kapitałowy

Wprowadzenie

Wynik całościowy jest stosunkowo nową kategorią ekonomiczną w polskiej praktyce sprawozdawczej. Spółki publiczne notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, sporządzające swoje sprawozdania finansowe według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości/Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, są zobowiązane do prezentacji wyniku całościowego od 2009 roku. Wydaje się, że konsekwencje dla praktyki sprawozdawczej związane z implementacją koncepcji wyniku całościowego nadal stanowią w Polsce lukę badawczą. Szczególnie wartościowe mogą być badania pozwalające odpowiedzieć na pytanie, czy zmiany w praktyce sprawozdawczej prowadzą do zwiększenia porównywalności sprawozdań finansowych. Jak zauważył A. Levitt (1997), przejrzystość i porównywalność są dwoma podstawowymi atrybutami wysokiej jakości standardów rachunkowości.

* dr Jacek Gad, Katedra Rachunkowości, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Łódzki, ul. Matejki 22/26, 90-237 Łódź, e-mail: jgad@uni.lodz.pl.

Biorąc pod uwagę istotę koncepcji wyniku całościowego, trafne wydaje się stwierdzenie E. Walińskiej (2013: 653), iż „wynik całościowy to wyznacznik nowej epoki gospodarczej, w której dominującą siłą jest rynek finansowy”. Koncepcja wyniku całościowego związana jest z zastosowaniem jako podstawy wyceny wartości godziwej (Walińska 2012: 38–42; Szychta 2010: 124; Kanagaretman i in. 2009: 352).

Należy zauważyć, że w Polsce w publikacjach naukowych termin *comprehensive income* tłumaczony jest jako „dochód całkowity”, „zysk całkowity”, „wynik całkowity”, „wynik całościowy”. Zróżnicowanie, jeżeli chodzi o tłumaczenie terminu *comprehensive income*, występuje również w praktyce sprawozdawczej spółek giełdowych. W niniejszym artykule *comprehensive income* określane jest jako „wynik całościowy”¹.

Artykuł ma charakter teoretyczno-empiryczny, a jego treść została przygotowana z wykorzystaniem studiów literatury krajowej i zagranicznej. W ramach procesu badawczego dokonano analizy informacji prezentowanych w 2012 roku przez polskie i niemieckie spółki publiczne.

Celem artykułu jest identyfikacja pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki pozostałego wyniku całościowego w spółkach należących do indeksów WIG 30 i DAX. W artykule podjęto próbę ustalenia, czy w praktyce sprawozdawczej polskich i niemieckich spółek publicznych wypracowano jednolitą formę prezentacji pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki wyniku całościowego. Wydaje się, że brak jednolitej formy prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym może utrudnić ich porównywalność.

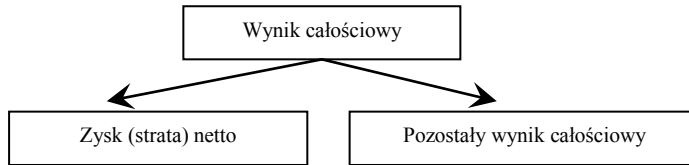
1. Istota koncepcji wyniku całościowego

Wydaje się, że koncepcja wyniku całościowego zrodziła się z potrzeby uporządkowania formy prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym. Chodziło o wyodrębnienie zmian w kapitale własnym, wynikających z rozliczeń z właścicielami od zmian nie wynikających z tych rozliczeń (Bek-Gaik 2013a: 27; Walińska 2009: 121). Sprawozdanie z wyniku całościowego prezentuje wszystkie zyski i straty, które jednostka uzyskała, bez względu na miejsce ich ujmowania (wynik okresu lub pozostałe pozycje kapitału własnego) (Bek-Gaik 2013a: 27).

Wynik całościowy to zmiana w kapitale własnym, która nastąpiła w ciągu okresu na skutek transakcji oraz innych zdarzeń, inna niż zmiany wynikające z transakcji dokonywanych z właścicielami występującymi w charakterze udziałowców (*MSR I*, 2008, Paragraf 7). W tym ujęciu „zysk jest różnicą między kwotą kapitału dostępną do podziału na

¹ Należy podkreślić, że w swoich publikacjach również E. Walińska posługuje się terminem „wynik całościowy” (Walińska 2013; Walińska 2012). A. Szychta (2012: 68) zauważyła, że „*comprehensive income*” może być wielkością zarówno ujemną, jak i dodatnią. Tymczasem sformułowanie „całkowite dochody” sugeruje, że jest to wielkość dodatnia. Dodatkowo, nazwa „całkowite dochody” może być mylona z terminem „dochód”, który jest kategorią prawa podatkowego.

koniec okresu sprawozdawczego a kwotą kapitału zainwestowanego na początek tego okresu” (Szychta 2010: 123). Wynik całościowy obejmuje wszystkie składniki rachunku wyników (rachunku zysków i strat) oraz pozostały wynik całościowy (MSR 1, 2008, Paragraf 7) (rysunku 1).

Rysunek 1. Składowe wyniku całościowego

Źródło: MSR 1, (2008), paragraf 7.

W MSR 1 zdefiniowane zostały poszczególne kategorie związane z wynikiem całościowym:

- zysk lub strata jest łączną kwotą wynikającą z odjęcia kosztów od przychodów, z wyłączeniem składników innych całkowitych dochodów.
- pozostały wynik całościowy obejmuje pozycje przychodów i kosztów (w tym korekty wynikające z przeklasyfikowania), które nie zostały ujęte jako zyski lub straty (MSR 1).

Jak zaznacza się w literaturze, pozostały wynik całościowy oraz wynik netto różnią się diametralnie. „Pierwszy z nich »odkłada« się w określonych pozycjach kapitału własnego, mając wpływ na pomiar dokonań w przyszłych okresach. Drugi, czyli wynik finansowy netto – po podziale przez właścicieli – »znika« w sposób, który eliminuje jego wpływ na pomiar przyszłych dokonań jednostki (eliminuje jego wpływ na przyszłe okresy)” (Walińska 2009: 122–123).

Składniki pozostałego wyniku całościowego obejmują:

- zmiany w nadwyżce z przeszacowania,
- zyski i straty aktuarialne z tytułu programu określonych świadczeń,
- zyski i straty wynikające z przeliczenia pozycji sprawozdania finansowego jednostki działającej za granicą,
- zyski i straty z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- efektywną część zysków i strat związanych z instrumentem zabezpieczającym w ramach zabezpieczania przepływów pieniężnych.

Korekty wynikające z przeklasyfikowania są to przeniesione do zysków i strat bieżącego okresu kwoty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach w bieżącym lub w poprzednich okresach.

2. Prezentacja informacji na temat składników wyniku całościowego w sprawozdaniu finansowym

Prezentacja wyniku całościowego to efekt wykorzystania w rachunkowości modelu wyceny, w którym stosuje się „rachunkowość czystej nadwyżki” (*clean surplus accounting*). Podejście czystej nadwyżki związane jest z odzwierciedleniem przez rachunek wyników wszystkich zmian w kapitale własnym, z wyjątkiem transakcji z właścicielami. Wynik całościowy w porównaniu do zysku netto lepiej odzwierciedla wymagania czystej nadwyżki (Ohlson 1995: 161–182; Feltham, Ohlson 1995: 689–731).

Formuła wyniku całościowego została zaimplementowana do Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w roku 2008 (Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1274/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r.). Jak już wspomniano, od 2009 roku jednostki przygotowujące swoje sprawozdania zgodnie z MSR zostały zobowiązane do prezentacji wyniku całościowego. Zasady prezentacji pozostałego wyniku całościowego zostały uzupełnione w 2012 roku². Zgodnie z wytycznymi znowelizowanego MSR 1, sprawozdanie prezentujące wynik całościowy nazywa się *sprawozdaniem z zysków lub strat i pozostałego wyniku całościowego za dany okres*.

Jeżeli chodzi o sposób prezentacji składników pozostałego wyniku całościowego, to jednostki mogą wybrać jedno z dwóch rozwiązań. Pozycje przychodów i kosztów kapitałowych ujętych w danym okresie mogą być prezentowane w pojedynczym sprawozdaniu z wyniku całościowego lub dwóch sprawozdaniach: sprawozdaniu przedstawiającym składniki zysków i strat oraz w drugim sprawozdaniu, które rozpoczyna się od zysku lub straty (wyniku finansowego netto) i przedstawia składniki pozostałego wyniku całościowego (MSR 1 2008, paragraf 81)³.

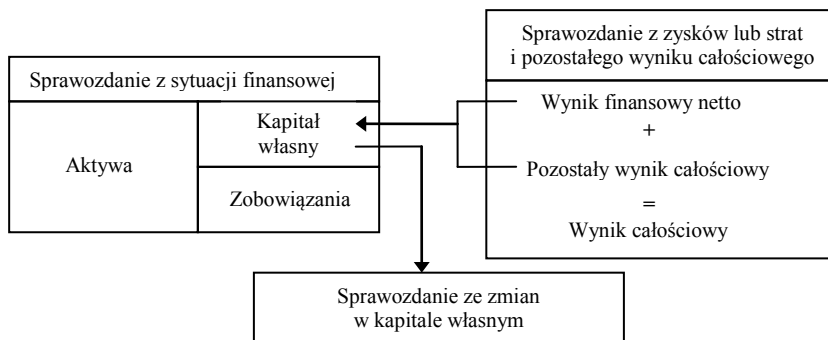
Pozycje pozostałego wyniku całościowego powinny być podzielone na dwie sekcje⁴. Pierwsza sekcja dotyczy pozycji, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty, natomiast w drugiej sekcji prezentowane są pozycje, które zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków.

Należy zauważyć, że składniki pozostałego wyniku całościowego prezentowane są zarówno w sprawozdaniu z zysków lub strat i pozostałego wyniku całościowego za dany okres, jak również w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym (rysunek 2).

² Jednostki zostały zobowiązane do stosowania nowych zasad od okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 lipca 2012 i później (Rozporządzenie Komisji (UE) NR 475/2012 z dnia 5 czerwca 2012 r.).

³ Dozwolone są również dwie formy prezentowania skutków podatkowych związanych z pozostałym wynikiem całościowym. Jednostka może prezentować składniki pozostałego wyniku całościowego pomniejszone o odnośne skutki podatkowe lub przed ujęciem odnośnych skutków podatkowych, z wykazaniem łącznej kwoty podatku dochodowego odnoszącej się do tych składników (MSR 1, 2008, paragraf 91).

⁴ Począwszy od okresów sprawozdawczych rozpoczynających się od 1 lipca 2012 i później jednostki zobligowane do przestrzegania MSR/MSSF muszą stosować zapisy znowelizowanego w 2012 MSR 1, z którego wynika m.in. podział pozycji pozostałego wyniku całościowego na sekcje (Rozporządzenie Komisji (UE) NR 475/2012 z dnia 5 czerwca 2012 r.).

Rysunek 2. Prezentacja wyniku całościowego w sprawozdaniu finansowym

Źródło: opracowanie własne.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej przychody i koszty kapitałowe (odnoszone na wynik całościowy) ujmowane są w elementach kapitału własnego (z wyłączeniem kapitału podstawowego oraz innych kapitałów pozostających do dyspozycji właścicieli) w takich pozycjach, jak: kapitał z aktualizacji wyceny czy zyski zatrzymane (Bek-Gaik, 2013b: 205). W sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym poszczególne składniki wyniku całościowego odnoszone są na odpowiednie pozycje kapitału własnego.

3. Wyniki krajowych i zagranicznych badań dotyczących prezentacji składników pozostałego wyniku całościowego w sprawozdani finansowym

Badania prowadzone w Polsce dotyczące wyniku całościowego miały charakter zarówno teoretyczny, jak i empiryczny. Zagadnienie to stanowiło przedmiot badań realizowanych m.in. przez: M. Marcinkowską (2003), E. Walińską (2009, 2011), A. Szychtę (2010, 2012), B. Bek-Gaik (2012, 2013b).

Badania prowadzone przez B. Bek-Gaik (2013b) oraz A. Szychtę (2012) dotyczyły sposobu prezentacji oraz analizy poziomu wartości składników wyniku całościowego w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych spółek notowanych na GPW.

Wyniki badań prowadzonych dotychczas w Polsce wskazują, że forma prezentacji składników wyniku całościowego jest nieprzejrzysta. Co więcej, wskazuje się, że forma prezentacji sprawozdania z wyniku całościowego nie sprzyja wzrostowi użyteczności informacyjnej tego sprawozdania (Bek-Gaik 2013b: 232; Szychta 2012: 82). Połowa badanych przez A. Szychtę spółek nie zamieszczała w sprawozdaniu finansowym not dotyczących składników wyniku całościowego (Szychta 2012: 80). Badane spółki stosowały zróżnicowane i nieprecyzyjne określenia dla prezentowanych składników wyniku całościowego (Szychta 2012: 82).

Badania dotyczące wyniku całościowego prowadzone za granicą mają dużo szerszy zakres. D.E. Hirst i P.E. Hopkins (1998) oraz L.A. Maines i L.S. McDaniel (2000) ustalili na podstawie przeprowadzonych badań, że to, jak i gdzie prezentowany jest wynik całościowy wpływa na wycenę jednostki dokonywaną przez profesjonalnych analityków. Sposób prezentacji składników wyniku całościowego wpływa również na to, jak postrzegają wyniki przedsiębiorstwa oraz ich zmienność inwestorzy nie będący profesjonalnymi analitykami finansowymi. D.E. Hirst i P.E. Hopkins (1998) zauważyli, że ujawnienia dotyczące wyniku całościowego sprawiają, że proces zarządzania zyskami realizowany przez menedżerów jest bardziej transparentny, a tym samym wpływa na wycenę jednostki dokonywaną przez analityków.

D.E. Hirst, P.E. Hopkins i J.M. Wahlen (2004) ustalili, że format prezentacji wyniku całościowego wpływa na postrzeganie przez profesjonalnych analityków finansowych ryzyka związanego z jednostką.

4. Prezentacja pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego w spółkach z indeksów WIG 30 i DAX – wyniki badań własnych

Celem badania było ustalenie formy prezentacji pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na który odnoszone są składniki wyniku całościowego w praktyce sprawozdawczej spółek publicznych w Polsce i w Niemczech. Badanie miało charakter wstępny. Grupę badawczą stanowiły spółki wchodzące w skład warszawskiego indeksu WIG 30 oraz niemieckiego indeksu DAX⁵. Liczebność spółek wchodzących w skład obu indeksów wynosi 30, co ułatwia porównywalność wyników. Wybór grupy badawczej wynikał z faktu, iż w obu krajach obowiązują te same regulacje rachunkowości (MSR/MSSF), co więcej w krajach tych występuje zbliżony model nadzoru korporacyjnego⁶.

Dane zostały pozyskane z sześćdziesięciu skonsolidowanych sprawozdań finansowych sporządzonych za 2012 rok⁷.

⁵ Lista spółek wchodzących w skład obu indeksów została określona 16.12.2013 r.

Spółki z indeksu DAX: ADIDAS AG, ALLIANZ SE, BASF SE, BAYER AG, BEIERSDORF STK, BMW STK, COMMERZBANK, CONTINENTAL STK, DAIMLER AG, DEUTSCHE BANK STK N, DEUTSCHE BOERSE STK N AG, DEUTSCHE POST STK N, DEUTSCHE TELEKOM, E.ON SE, FRESENIUS MEDI STK, FRESENIUS SE, HEILDELBERG CEMENT AG, HENKEL AG & CO. KGAA – VORZUGSAKTIE, INFINEON TEGC STK N, K+S STK, LANXESS, LINDE STK, LUFTHANSA STK, MERCK KGAA STK, MUNCHNER RUCKVERSICHERUNG, RWE STK, SAP STK, SIMENS STK, THYSSENKRUPP STK, VOLKSWAGEN PR. Spółki z indeksu WIG 30: PGE, TAURON, ENEA, CCC, EUROCASH, LPP, NETIA, TP, TVN, CYFROWY POLSAT, ASSECO, SYNTHOS, GRUPA AZOTY, ORLEN, PGNIG, LOTOS, KGHM, JSW, LUBELSKI WĘGIEL BOGDANKA, KERNEL, BORYSZEW, PZU, BANK HANDLOWY, ING BANK ŚLĄSKI, PKO SA, PKO BP, ALIOR, BREBANK, BZ WBK, GTC.

⁶ Model zamknięty – duża koncentracja własności, akcjonariat w dużej mierze zinstytucjonalizowany.

⁷ Skład indeksu WIG 30 został po raz pierwszy opublikowany 23 września 2013 r. W momencie realizacji badania spółki nie publikowały jeszcze sprawozdań finansowych za 2013 rok, dlatego wykorzystano sprawozdania skonsolidowane sporządzone za 2012 rok.

W badaniu wykorzystano metodologię zastosowaną przez E. Walińską (2009) oraz B. Bek-Gaik (2013b). Autorki te, badając formę prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych, określiły udział spółek prezentujących daną pozycję sprawozdania w całej grupie badawczej.

W ramach procesu badawczego wyodrębniono następujące obszary badawcze:

- identyfikacja pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), w ramach których prezentowane są składniki pozostałego wyniku całościowego w badanych spółkach,
- ustalenie dominującej formy sprawozdawczej, jeżeli chodzi o pozycje kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), w ramach których prezentowane są składniki pozostałego wyniku całościowego w badanych spółkach.

Wyniki badania pozwalają stwierdzić, że w przypadku badanych spółek z indeksu WIG 30 wystąpiły dwa rodzaje pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone były składniki wyniku całościowego. Badane spółki prezentowały „szczegółowe”, jak i „zbiorcze” pozycje kapitału własnego. Pozycja szczegółowa oznacza, że na daną pozycję kapitału własnego odnoszony był jeden rodzaj składników wyniku całościowego. Z kolei pozycja „zbiorcza” kapitału własnego oznacza, że na daną pozycję kapitału własnego odnoszone były co najmniej dwa składniki wyniku całościowego. Największą grupę, w przypadku spółek należących do indeksu WIG 30, stanowiły spółki prezentujące „szczegółowe” pozycje kapitału własnego, na które odnoszone były składniki wyniku całościowego (tabela 1).

Należy zaznaczyć, że część badanych spółek prezentowało jednocześnie pozycje „zbiorcze” i „szczegółowe” kapitału własnego (np. PGE, TAURON, ENEA, TP, BANK HAN-DLOWY)

Spośród pozycji kapitału własnego, na które odnoszone były składniki wyniku całościowego, spółki należące do indeksu WIG 30 najczęściej prezentowały: różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych (50% badanych spółek); kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych (36,7% badanych spółek); kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających (26,7% badanych spółek) (tabela 1).

Najmniej spośród badanych spółek należących do indeksu WIG 30 prezentowało m.in. następujące pozycje kapitału własnego (na które odnoszone były składniki wyniku całościowego): rezerwa z aktualizacji wyceny (3,3% badanych spółek); rekasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych (3,3% badanych spółek); skumulowane inne całkowite dochody (3,3% badanych spółek) (tabela 1).

Badane spółki należące do indeksu WIG 30 najczęściej spośród pozycji „zbiorczych” prezentowały: zyski zatrzymane (20% spółek).

Tabela 1

Prezentacja przez spółki z indeksu WIG 30 pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki pozostałego wyniku całościowego (2012 rok)

Pozycje kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego	Udział procentowy spółek z indeksu WIG 30, które prezentowały dane pozycje kapitału własnego
Pozycje szczegółowe	
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	50,0
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych	36,7
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	26,7
Rezerwa z aktualizacji wyceny*	3,3
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych	3,3
Pozycje zbiorcze	
Zyski zatrzymane	20,0
Inne (pozostałe) kapitały rezerwowe	13,3
Pozostałe kapitały razem	10,0
Skumulowane inne całkowite dochody	3,3

* Chodzi tu o aktualizację środków trwałych.

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku badanych spółek należących do indeksu DAX forma prezentacji pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki wyniku całościowego, w porównaniu do formy prezentacji spółek z indeksu WIG 30, wydaje się odmienna.

Wyniki badań wskazują, że wszystkie badane spółki z indeksu DAX prezentowały jedynie „zbiorcze” pozycje kapitału własnego, na które odnoszone były składniki wyniku całościowego (tabela 2).

Spośród pozycji kapitału własnego, na które odnoszone były składniki wyniku całościowego, spółki z indeksu DAX najczęściej prezentowały: *Zyski zatrzymane* (46,7% badanych spółek), *Kapitał rezerwowy* (40,0% badanych spółek), *Inne pozycje wyniku całościowego* (30% badanych spółek) (tabela 2). Należy zauważyć, że 6,7% spółek z indeksu DAX prezentowało w bilansie jedynie pozycję *Kapitał własny*.

Dwie spośród badanych spółek z indeksu DAX prezentowały pozycję „zbiorczą” kapitału własnego: *Łączne zmiany w kapitale nieujęte w rachunku zysków i strat (ujęte w kapitale)*.

Badane spółki należące do indeksu DAX najrzadziej prezentowały następujące pozycje kapitału własnego (na które odnoszone były składniki wyniku całościowego): *Pozostały kapitał rezerwowy i zyski zatrzymane* (3,3% badanych spółek), *Pozostałe rezerwy* (3,3% badanych spółek).

Tabela 2

Prezentacja przez spółki z indeksu DAX pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki pozostałego wyniku całościowego (2012 rok)

Pozycje kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego	Udział procentowy spółek z indeksu WIG 30, które prezentowały dane pozycje kapitału własnego
Pozycje zbiorcze	
Zyski zatrzymane	46,7
Kapitał rezerwowy	40,0
Inne pozycje wyniku całościowego	30,0
Pozostałe składniki kapitału	16,7
Kapitał własny	6,7
Łączne zmiany w kapitale nieujęte w rachunku zysków i strat (ujęte w kapitale)	6,7
Pozostały kapitał rezerwowy i zyski zatrzymane	3,3
Pozostałe rezerwy	3,3

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku spółek z indeksu WIG 30 łącznie zaprezentowano w kapitale własnym (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej) 10 pozycji, na które odnoszone były składniki wyniku całościowego. W przypadku spółek z indeksu DAX pozycji tych było 8.

Uwagi końcowe

W ramach przeprowadzonego badania ustalono, że forma prezentacji pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki wyniku całościowego, różni się w przypadku spółek pochodzących z indeksu WIG 30 oraz DAX. Co istotne, znaczące różnice występują nawet w grupie spółek notowanych w Polsce oraz w Niemczech.

W przypadku spółek należących do WIG 30 wyodrębnić można dwa rodzaje pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego, tj. pozycje „zbiorcze” oraz pozycje „szczegółowe”. Biorąc pod uwagę praktykę sprawozdawczą spółek należących do DAX należy zauważyć, że występuje jeden rodzaj pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego, tj. pozycje „zbiorcze”.

Jeszcze większe zróżnicowanie występuje w odniesieniu do prezentacji informacji w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym.

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, iż porównywalność sprawozdań finansowych w obszarze pozycji kapitału własnego (w sprawozdaniu z sytuacji finansowej), na które odnoszone są składniki wyniku całościowego, jest mała. Brakuje jednolitej formy prezentacji. Brak porównywalności pozycji kapitału własnego, na które odnoszone są składniki wyniku całościowego może stanowić istotny problem z punktu widzenia użyteczności tej części sprawozdania finansowego.

Można przypuszczać, że wraz z upowszechnieniem formuły wyniku całościowego zostanie wypracowana w praktyce relatywnie spójna forma prezentacji pozycji kapitału własnego.

Nie ulega wątpliwości, że problem badawczy wymaga kolejnych, poszerzonych badań.

Literatura

- Bek-Gaik B. (2012), *Prezentacja informacji o dokonaniach spółki w sprawozdaniu finansowym – podejście standardowe czy indywidualne?*, w: *Rachunkowość – dylematy praktyki gospodarczej*, red. S. Sojak, Wydawnictwo Naukowe Mikołaja Kopernika, Toruń, s. 85–102.
- Bek-Gaik B. (2013a), *Ujęcie skutków wyceny w wartości godziwej w sprawozdaniu z dochodów całkowitych*, w: *Sprawozdawczość i rewizja finansowa. Problemy kwantyfikacji wartości*, red. B. Micherda, M. Andrzejewski, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków, s. 23–33.
- Bek-Gaik B. (2013b), *Sprawozdawczy wymiar rachunku wyników w warunkach globalnego rynku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Hirst D.E., Hopkins P.E. (1998), *Comprehensive income reporting and analysts' valuation judgments*, „Journal of Accounting Research”, 36, s. 47–75
- Hirst D.E., Hopkins P.E., Wahlen J. M. (2004), *Fair values, income measurement, and bank analysts' risk and valuation judgments*, „The Accounting Review”, 79 (April), s. 453–472.
- Kanagaretnam K., Mathieu R., Shehata M. (2009), *Usefulness of comprehensive income reporting in Canada*, „Journal of Accounting and Public Policy”, Vol. 28, s. 349–365.
- Levitt A. (1997), *The importance of high quality accounting standards. Speech to the Inter-American Development Bank*, Washington, September 26, podają za: Maines L.A., McDaniel L.S., *Effects of Comprehensive-Income Characteristics on Nonprofessional Investors' Judgments: The Role of Financial-Statement Presentation Format*, „The Accounting Review”, vol. 75, no. 2, s. 180.
- Maines L.A., McDaniel L.S. (2000), *Effects of comprehensive income characteristics in nonprofessional investors' judgments: The role of financial statement presentation format*, „The Accounting Review”, vol. 75, no. 2, s. 179–207.
- Marcinkowska M. (2003), *Istota wyniku całościowego i jego ujmowanie w sprawozdawczości finansowej*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 17 (33), s. 89–109.
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości 1 Prezentacja sprawozdań finansowych*, MSR 1 (2008), w: Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1274/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 1.
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości 1 Prezentacja sprawozdań finansowych*, MSR 1 (2012), w: Rozporządzenie Komisji (UE) nr 475/2012 z dnia 5 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 1 oraz Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 19.
- Szycha A. (2010), *Pomiar i prezentowanie wyniku całościowego spółki kapitałowej w sprawozdaniu finansowym*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 55 (115), s. 117–141.
- Szycha A. (2012), *Dochoły całkowite w sprawozdaniach finansowych największych spółek notowanych na GPW w Warszawie*, „Folia Oeconomica”, 263, s. 65–88.
- Walińska E. (2012), *Wynik całościowy w sprawozdaniu finansowym. Jak go zrozumieć?*, „Przegląd Organizacji”, nr 12, s. 38–42.
- Walińska E. (2013), *Przychody rozliczane w czasie w świetle koncepcji wyniku całościowego*, w: *Nauka o rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, red. A. Karmanska, Oficyna Wydawnicza Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa, s. 647–662.
- Walińska E. M. (2009), *Bilans jako fundament sprawozdawczości finansowej w kontekście zmian współczesnej rachunkowości*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Walińska E., Bek-Gaik B. (2011), *Sprawozdanie z całkowitych dochodów w praktyce wybranych spółek notowanych na GPW w Warszawie*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości”, 62 (118), s. 324–341.

PRESENTATION OF THE COMPONENTS OF COMPREHENSIVE INCOME IN SHAREHOLDERS' EQUITY – THE REPORTING PRACTICE OF LISTED COMPANIES IN POLAND AND GERMANY

Abstract: *Purpose* – The purpose of this article is to identify the components of shareholders' equity (in statement of financial position) which are recognized in other comprehensive income items in the companies from the WIG 30 and DAX.

Design/methodology/approach – The content presented in the article has been developed on the basis of the information from the financial statements presented by listed companies in Poland and Germany. As part of the research process were also made domestic and foreign literature studies.

Findings – The survey results indicate that there are significant differences in the presentation of shareholders' equity which are recognized in other comprehensive income items. In the case of surveyed companies „detailed” positions were dominated in Polish companies, while „aggregate” positions were dominated in German companies.

Originality/value – Literature studies allow us to conclude that a comparative study on the presentation of shareholders' equity which are recognized in other comprehensive income items in Poland and Germany has not been implemented yet.

Keywords: comprehensive income, shareholders' equity, capital market

Cytowanie

Gad J. (2014), *Prezentacja składników wyniku całościowego w kapitale własnym – praktyka sprawozdawcza spółek giełdowych w Polsce i w Niemczech*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 803, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 66, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 319–329; www.wneiz.pl/ffu.

